

HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝUKY

- Měří hloubku a šíři znalostí a dovedností
- Učitelé ani společnost se bez něho neobejdou
- Správně prováděné hodnocení – inspiruje, motivuje, dodává zpětnou vazbu

Pedagogická diagnostika umožní:

- Korigovat nesprávné výsledky učení
- Vyrovnávat nedostatky při osvojování kurikula
- Potvrzovat úspěšné kroky v učení
- Plánovat další kroky v učení
- Vytvářet přiměřenou motivaci tím, že se poukazuje na úspěch v učení a usměřují se další kroky
- Ovlivňovat podmínky prostředí, aby podporovaly úspěšné učení

Účel hodnocení

Informuje:

1. ŽÁKA

- Do jaké míry zvládá požadavky osnov (standardů), poskytuje mu informace o dosaženém stavu, ukazuje, v čem se má zlepšit, v čem změnit své chování
- Jak by měl postupovat a pracovat, jak odstraňovat zjištěné nedostatky
- Motivuje, povzbuzuje, podněcuje žáka k další činnosti a práci, posiluje jeho sebedůvěru, podněcuje k vynaložení dalšího úsilí

2. UČITELE

- O účinnosti zvolených postupů a metod (zpětnovazebná informace)
- Umožňuje mu analyzovat vlastní práci a zdokonalovat ji
- Vede k hlubšímu poznávání žáků, hledání rozdílných přístupů k jednotlivým žákům

3. RODIČE

- O výsledcích učení a chování žáka
- Učitel by měl rodičům i poradit jakým způsobem mohou svému dítěti pomoci
- ! vzájemná informovanost a důvěra jsou základem pro dobrou spolupráci učitele a rodičů
- s rodiči je třeba jednat individuálně a taktně

4. SPOLEČNOST

- O PŘEDMĚTU HODNOCENÍ – co hodnotíme
Hodnoceno by mělo být to, co je pro jedince a společnost nejdůležitější, prioritní;
tj. nejen vědomosti, dovednosti a návyky, ale i schopnost samostatně poznávat, objevovat, tvořit, pružně a kreativně myslet, komunikovat a spolupracovat, jednat samostatně, čestně ad.
- PŘÍSTUPEM K HODNOCENÍ, ZPŮSOBEM HODNOCENÍ A JEHO DŮSLEDKY

Typ hodnocení

1. Průběžné (formativní)
2. Souhrnné

Principy hodnocení

Mělo by pomáhat žákům

- překonávat nedostatky
- povzbuzovat
- kladně motivovat

Mělo by být prováděno způsobem

- humánním
- taktním
- rozvážným
- citlivým
- ne „atmosféra hrůzy a strachu“

Výsledky hodnocení by neměly být ani

- podceňovány
- přeceňovány

Požadavky kladené na žáky by měly být

- přiměřené (přílišná shovívavost je škodlivá jako přílišná přísnost)

Hodnocení by mělo být

- objektivní
- spravedlivé
- nestranné
- nesmí se v něm promítat sympatie ani antipatie učitele k žákům nebo jejich rodičům
- přihlížet k zdravotnímu a psychickému stavu žáka
- neporovnávat žáka s ostatními žáky ani normami
- žák by měl být hodnocen vzhledem k jeho možnostem
- učitelé by se měli navzájem o závažnější klasifikaci žáků informovat

Diagnostické metody používané při hodnocení žáků (podklady pro celkovou klasifikaci)

a) SOUSTAVNÉ POZOROVÁNÍ ŽÁKA

mohou se zjistit i jevy, které nebývají součástí ústních pohovorů a písemných zkoušek, ale mohou být pro hodnocení významné

b) ROZHOVOR

učitel by měl se žáky co nejčastěji hovořit, upřesňovat jejich práci, radit se s nimi o nejvhodnějších cestách, jak odstranit případné nesnáze a problémy jeden z optimálních prostředků k hodnocení žáka

c) ANALÝZA VÝSLEDKŮ ČINNOSTÍ ŽÁKŮ

např. písemných prací, laboratorních prací, projektů, kreseb, výrobků

d) KONZULTACE S KOLEGY, PSYCHOLOGY, RODIČI, LÉKAŘI

e) ZKOUŠENÍ ŽÁKŮ

- ÚSTNÍ, PÍSEMNÉ, PRAKTICKÉ
- INDIVIDUÁLNÍ, SKUPINOVÉ, HROMADNÉ

Zkoušet lze jen učivo řádně probrané a procvičené

Žáci by měli být informováni o termínu zkoušky a jejím obsahu

Atmosféra zkoušky by měla být klidná, důstojná, nestresující

Zkoušení by nemělo být zneužito jako prostředek k řešení kázeňských problémů

ÚSTNÍ ZKOUŠENÍ

- Specifický rozhovor, učitel klade otázky, žák odpovídá

Podle cíle – ORIENTAČNÍ – učitel získá údaje o tom, jak si žáci osvojili látku, neprovádí se klasifikace

KLASIFIKAČNÍ – sleduje šíři a hloubku poznání žáků, odhaluje jak žák zvládl dílčí úsek látky, jak umí své poznatky prakticky aplikovat, jaký má celkový přehled o problému

- Žákovi je třeba poskytnout čas na přípravu odpovědí
- Žáky měl dostat prostor k souvislému, samostatnému, a nepřerušovanému vyjádření k položené otázce
- Nedostatky a nepřesnosti by měly být analyzovány až po zodpovězení otázky, taktně, bez ironie nebo výsměchu

„Z tebe nikdy nic pořádného nebude“ řekl ředitel mnichovské školy tehdy 10letému Albertu Einsteinovi.

- Nepřesnosti by neměly být přecházeny, učitel by na ně měl poukázat a trvat na správném a úplném zodpovězení otázky
- Žákům se špatnými vyjadřovacími schopnostmi je pomáhá učitel kladením dílčích, pomocných otázek
- Při kladení otázek postupovat od širších k užším a podrobnějším, otázky by měly být jasné, jednoznačné, stylisticky správné
- Při zkušeni se učí žáci odpovídat na otázky učitele i jiné osoby, přesně a správně se vyjadřovat, formulovat své myšlenky, veřejně vystupovat
- Slovní projev žáka má i diagnostický význam – vypovídá o schopnosti soustředit se, plynulého vyjadřování, komunikativních dovednostech, odhaluje i způsob myšlení žáka
- **Vyslovené hodnocení by mělo být dostatečně zdůvodněno slovně a doprovázeno návodem, v čem a jak by měl žák dál postupovat, na co se zaměřit, jak cvičit, jak se učit**

Které cíle mohou otázky sledovat:

- Zjišťování faktů, struktury jevů, souvislostí
- Srovnávání údajů, hledání podobností, rozdílů
- Odhalování příčinných souvislostí, řešení problémů, sledování vývoje jevů
- Hodnocení jevů
- Systematizace vědomostí
- Praktická aplikace vědomostí a dovedností, řešení praktických úkolů

PÍSEMNÉ ZKOUŠENÍ

- Umožňuje získat velké množství poznatků od všech žáků v krátkém čase, na jejich základě lze zjistit frekvenci chyb a realizovat opatření k jejich nápravě
- Liší se délkou a zaměřením – krátká desetiminutovka, cvičení, tématická práce na závěr většího celku učiva
- Náročné pro učitele, zejména na přípravu
- Náročné pro žáky, vyžadují samostatnou práci bez živého kontaktu s učitelem
- Učitel by měl hned po napsání písemného zkoušení se žáky probrat autorské řešení a co nejdříve jim potom oznámit své hodnocení

Učitel může poznat:

- Kvalitu vědomostí a dovedností
- Úroveň pochopení učiva
- Míru samostatného myšlení žáka
- Schopnost žáka koncentrovat se
- Dovednost organizovat myšlenkovou činnost
- Momenty tvořivosti

DIDAKTICKÉ TESTY

= zvláštní skupina písemných zkoušek

- s jejich pomocí mohou učitelé i sami žáci měřit pokud možno objektivně a spolehlivě výsledky učení a dosažení plánovaných cílů
- výsledky testů jsou hodnoceny a interpretovány, aby mohly být použity pro další pedagogický postup (učitel přehodnocuje svou práci, usiluje o nápravu případných nedostatků)

┌ testy orientační, nestandardizované (učitel si je může sestavit sám)

└ testy standardizované, normalizované (sestavuje je tým odborníků)

vlastnosti, které by měl didaktický test mít:

- VALIDITA, stupeň přesnosti, s kterým test měří hodnocený jev; test je validní, pokud měří to, co chceme měřit, testovat.

- OBJEKTIVNOST; test je objektivní, pokud jsou úlohy sestaveny tak, aby na ně žák mohl odpovídat jediným možným způsobem, jednotlivé odpovědi jednoznačně hodnotíme jako správné nebo chybné
- RELIABILITU, SPOLEHLIVOST; test je spolehlivý, jestliže při opětovném použití u týchž žáků přinese tytéž výsledky
- CITLIVOST; test je citlivý, lze-li jím zjistit i menší rozdíly ve správnosti žákových odpovědí
- POUŽITELNOST
- EKONOMIČNOST

Podmínky sestavování orientačních testů („teacher made tests“)

1. základem je důkladná obsahová analýza učiva, učitel vyčleňuje podstatné prvky učiva
2. otázky by měly být dostatečně analytické, aby citlivě zjišťovaly jednotlivé prvky látky, ale zároveň vedly žáky k zobecnování, k odhalování podstatných vztahů a umožňovaly projevy samostatného myšlení (nejen reprodukci), aby zjišťovaly dovednosti praktického používání osvojených vědomostí
3. přiřadte odpovědím body (nejlépe podle toho, kolik času odpověď žákovi zabere), žák by měl vědět jak jsou body rozloženy,
4. zadejte více středně obtížných otázek než méně velmi obtížných
5. časté je používání otázek (položek) s vícenásobnou volbou nebo krátkou odpovědí
6. opravte nejdřív práci velmi dobrého žáka, abyste zkontrolovali bodový systém

Klasifikační metody

Výsledky mohou být vyjádřeny:

1. klasifikací (známkami)
2. slovním hodnocením
3. obojím

Žáci jsou hodnoceni podle klasifikačních stupnic v souladu se školským zákonem, vyhláškami a pokyny MŠMT § 10

HODNOCENÍ ZNÁMKOU

- o Tradiční způsob hodnocení
- o Jsou k němu výhrady, zejména z hlediska objektivity
- o Nesmí být používáno jako zastrašování, dokazování nemohoucnosti zkoušeného, deptání sebevědomí žáka
- o Úkolem učitele je učit žáky (i rodiče) dívat se správně na známky
- o Učitel by měl známku doprovázet slovním hodnocením (postihnout komplexně žákův výkon a doplnit ho citlivou kritikou nebo povzbuzující poznámkou)
- o viz Klasifikační řád § 5, klasifikace výchovně vzdělávacích výsledků

doporučené bodové rozdělení při hodnocení testu:

výborný	10%
chvalitebný	20%
dobrý	40%
dostatečný	20%
nedostatečný	10%

SLOVNÍ HODNOCENÍ ŽÁKŮ

- o Slovní hodnocení lze použít souběžně s klasifikací
- o Pouze slovně mohou být hodnoceni žáci zvláštních a pomocných škol, žáci prvního stupně základní školy a žáci škol, kterým bylo experimentální používání slovního hodnocení povoleno (např. ZŠ Londýnská, Praha 2)
- o Tento přístup hodnocení je spjat s novým pojetím vyučování

Očekává se od něj, že umožní překonat některé nedostatky klasifikace známkami a podpoří:

- Orientaci na pozitivní podporu rozvoje žáků místo tlaku na výkon
- Zdůrazní význam sociální kooperace místo konkurence
- Poskytne žákům stejné šance místo eliminace těch, kteří mají nižší výkon
- Povede k individuálnímu podporování žáků místo stejného frontálního postupu